

Työpaja 1: Fiktiiviset hahmot ja tapahtumien kuvailu

Kansallisten kuvailuryhmien työpaja 5.5.2021

Siskun ehdotus

- Ehdotetaan, että ei-todellisten hahmojen auktoriteettikuvailu olisi osa toimijakuvailua.
- Hahmoteltiin tapauksia, jolloin ei-todellinen hahmo on tarpeen auktorisoida:
 - jos hahmo esiintyy eri aineistoissa (kauno ja tieto), esim. Batman
 - jos hahmolla on useita nimimuotoja, esim. *Paavo Pesusieni, SvampBob Fyrkant, Käsna-Kalle Kantpüks*
 - jos fiktiivisellä hahmolla on sama nimi kuin todellisella henkilöllä, esim. *Antti Rokka*
 - jos nimi voi tarkoittaa eri asioita, esim. *Barabbas (Raamatun henkilö), Barabbas (teatteri)*
 - jos hahmo esiintyy useissa teoksissa kuten sarjoissa, esim. *Maria Kallio, Kurt Wallander*

Fiktiiviset hahmot ja ei-inhimilliset entiteetit

- uudistuneessa RDA:ssa ei enää löydy ohjeistusta fiktiivisten hahmojen ja ei-inhimillisten entiteettien kuvailuun, ohjeistusta on tekijävastuuseen liittyvien merkintöjen tekemiseen
 - ei-inhimillisiä entiteettejä käsitellään RDA:n ulkopuolisina entiteetteinä
 - manifestaation vastuullisuusmerkinnöissä mainittuja fiktiivisiä hahmoja käsitellään joissain tapauksissa pseudonyymeinä
 - fiktiivisistä hahmoista ja muista ei-inhimillisistä entiteeteistä ei voida muodostaa pääkirjausta eikä tekijä-nimekekirjausta.
- tänään keskustellaan fiktiivisten tms. hahmojen kuvailusta auktoriteettitietueessa

Fiktiiviset hahmot ja ei-inhimilliset entiteetit

- entiteetin tyypiksi merkitään (MARC 075):
 - *eläin, fiktiivinen hahmo, jumalolento, taruhahmo*
- auktorisoidun hakutiedon osaksi aina määrite, josta ilmenee, että kyseessä on fiktiivinen hahmo tms.
 - eläin: *Persiö, Kyösti von (amerikanbulldoggi)*
 - fiktiivinen hahmo: *Bond, James (fiktiivinen hahmo)*
 - jumalolento: *Afrodite (kreikkalainen jumalolento)*
 - taruhahmo: *Akhilleus (taruhahmo), Juan, Don (taruhahmo).*

Henget ja Raamatut henkilöt

- Raamatun henkilöiden ja henkien kuvailua ohjeistetaan RDA:ssa
 - kuvailu samankaltaista, toki pieniä eroja on
 - 075-kenttään *Raamatun henkilö, henki* (nämäkin viedään metatietosanastoon)
 - lisämääre osaksi hakutietoa
- Esimerkiksi:
 - Raamatun henkilö: *Batseba (Raamatun henkilö)*
 - henki: *White Eagle (henki)*

Ei-inhimillinen entiteetti: (todellinen) nimetty eläin

Kuvailu mahdollisesti näin (yksityiskohdat vielä hiomatta):

- Arttu (laulava/röhkivä sika)
 - 040 \$a FI-NL \$b fin \$e *local* (kuvailukäytäntö)
 - 075 \$a eläin \$2 *local* (entiteetin tyyppi)
 - 100 1# \$a Arttu \$c (sika)
 - 368 \$c sika (muu tarkenne)
- Koko (gorilla)
 - 040 \$a FI-NL \$b fin \$e *local* (kuvailukäytäntö)
 - 046 \$f 1971 \$g 2018
 - 075 \$a eläin \$2 *local* (entiteetin tyyppi)
 - 100 1# \$a Koko \$c (gorilla), \$d 1971-2018
 - 368 \$c gorilla (muu tarkenne)

Fiktiivinen hahmo

- Bond, James (fiktiivinen hahmo)

040 \$a FI-NL \$b fin \$e *local*

043 \$c GB

075 \$a *fiktiivinen hahmo* \$2 *local* (entiteetin tyyppi)

100 1# \$a Bond, James \$c (*fiktiivinen hahmo*)

372 \$a vakoilu \$2 yso/fin

374 \$a agentti \$mts/fin

400 0# 007 \$c (*fiktiivinen hahmo*)

670 \$a Wikipedia, katsottu 28.4.2021

\$u [https://fi.wikipedia.org/wiki/James Bond](https://fi.wikipedia.org/wiki/James_Bond)

680 \$i James Bond on kirjailija Ian Flemingin luoma fiktiivinen hahmo.

Taruhahmo

- Akhilleus (taruhahmo)

075 \$a taruhahmo \$2 *local* (entiteetin tyyppi)

100 0# \$a Akhilleus \$c (taruhahmo)

368 \$c sankari

370 \$a Troija, Turkki

372 \$a antiikin mytologia \$2 yso/fin

400 0# \$a Akilles \$c (taruhahmo)

400 0# \$a Akilles \$c (mytisk gestalt) \$9 swe

400 0# \$a Achilles \$c (taruhahmo/Mythological character) \$9 eng

400 0# \$a Akhilleús Aiakídēs \$c (taruhahmo)

400 0# \$a Ἀχιλλεύς \$c (taruhahmo)

670 \$a Wikipedia, katsottu 28.4.2021

\$u <https://fi.wikipedia.org/wiki/Akhilleus>

Mitä seuraavaksi?

- fiktiivisiä hahmoja ja ei-inhimillisiä entiteettejä kuvaillaan toimijakuvailupalvelussa
 - toimijakuvailu-posti@helsinki.fi
- kuvailuun liittyvät yksityiskohdat hiotaan ja periaatteet kirjataan ainakin toimijakuvailuohjeeseen
 - palaute tervetullut
- ohjeet bib-tietueissa tehtäviin tekijäkirjauksiin
 - Siskun [ohje](#) (*Kohdehenkilönä (todellinen) eläin; Kohdehenkilönä fiktiivinen hahmo (ml. kuvitteellinen eläin ja fiktiivinen suku)*)
 - Kumean [ohje](#) (*Fiktiivinen hahmo tai eläin tekijänä*)
- fiktiivisiin hahmoihin, taruolentoihin tms. liittyvien (fiktiivisten) paikkojen merkitsemistä on mietittävä

Yhteisöjen kuvailu

- Mikä on yhteisö?
 - Yhteisö on organisaatio tai ryhmä henkilöitä ja/tai organisaatioita, jotka tunnetaan tietyllä nimellä ja jotka toimivat tai voivat toimia yhtenä kokonaisuutena.
 - Yhteisöjä ovat esim. yhdistykset, (oppi)laitokset, yritykset, säätiöt, valtion- ja kunnallishallinnon elimet, kokoukset, kirkkokunnat ja uskonnolliset yhteisöt, taiteilijaryhmät ja projektiorganisaatiot.
 - Myös kokouksia, konferensseja, tapahtumia, urheilukilpailuja ja festivaaleita kuvaillaan yhteisöinä (MARC 21, aukt-kenttä 111).
 - Kun seuraavaksi puhutaan tapahtumista, tarkoitetaan tässä kaikkia edellä mainittuja.

Yhteisöjen kuvailu: (tilapäiset) tapahtumat

- tapahtumia on meillä kuvailtu sekä yhteisönä (näkyvät Kantossa) että sisältökäsitteenä (näkyvät YSOssa)
 - *Ilmajoen musiikkijuhlat, Helsingin juhlaviikot, Kaustisen kansanmusiikkijuhlat, Musiikin aika, Lieksan vaskiviikko, Lahden kansainvälinen urkuviikko...*
 - *Pirkan hiihto, Kalevan kisat, Jyväskylän suurajot*
- kuvailukäytäntöjä halutaan yhdenmukaistaa ja selkeyttää, päällekkäistyötä välttää...
 - käsitteiden mahdollisesta siirrosta YSOsta Kantoon keskustellaan
 - kuvailussa suhteellisen harvinaisia

YSOssa olevat tapahtumat, kokoukset tms. 1/2

- 195 käsitettä, jolla viitataan johonkin nimettyyn tapahtumaan, kokoukseen, ryhmään tms. (ns. yksilökäsitteet)
 - kokoukset tms.: *E80-kirjailijatapaaminen, Jaltan konferenssi, Potsdamin konferenssi*
 - tapahtumat (urheilu- ja liikuntatapahtumat, kilpailut, festivaalit, tanssitapahtumat...): *Emäsalon lenkki, Tunturiralli, Sulkavan suursoudut, Jukolan viesti, Stafettkarnevalen, Total Balalaika Show, Tampereen kukkaisviikot, Ilosaarirock, Syksyn sävel -kilpailu, Helsingin juhlaviikot*

YSOssa olevat tapahtumat, kokoukset tms. 2/2

- Osa näistä käsitteistä on päätynyt YSAan/YSOon historian saatossa vanhojen sisällönkuvailukäytäntöjen nimissä, osa vahingossa, osa siksi, että toinen samantyyppinen käsite on viety aiemmin. Osa käsitteistä on rajatapauksia, joita on koettu hankalaksi. Nyttemmin rajat selkeämmät.
- Yksittäisiä käsitteitä on siirretty YSOsta Kantoon aiemmin.

Jos YSOssa olevia kokouksia tms. siirretään Kantoon...

- tapahtumia, kokouksia tms. voidaan kuvailla tarkemmin
 - tapahtuman aika ja paikka
 - toimiala
 - viittaus edeltäjiin/seuraajiin/muihin liittyviin yhteisöihin
 - yhteys aineistoon näkyväksi (Finton ns. aineistoikkunassa)
- ei tarvita kuvailla samaa useaan kertaan
- ruotsinkieliset tms. nimet säilyvät Kantossa varianttinenä
- tiettyjen tapahtumien tms. kattavuus paranee, jos samantyyppiset käsitteet kootaan yhteen tietoresurssiin
- yhdenmukaistetaan ja selkeytetään käytäntöjä.

Mitä seuraavaksi...

- LINJAUS: tapahtumia tms. kuvaillaan jatkossa toimijakuvailupalvelussa
 - määritelmä yhteisöstä tarkennetaan RDA-sääntöihin
 - tapahtumien kuvailuun liittyvät ohjeet viedään ainakin toimijakuvaילוohjeeseen, tarvittaessa ohjeistusta tarkennetaan linjauksin RDA-tekstissä (esim. yhteisön auktorisoidun hakutiedon ohjeessa viitataan tapahtumiin useissa kohdissa)
- YSO:n ja Kanton em. päällekkäisyyksistä keskustellaan
 - kysymys: voidaanko YSOon kuvatut tapahtumat siirtää Kantoon?



www.kansalliskirjasto.fi

Katerina Sornova

katerina.sornova@helsinki.fi

YSOssa olevat yksilökäsitteet

- YSOssa oleva yksilökäsite voi olla mm. tietty
 - kokous (*E80-kirjailijatapaaminen*)
 - tapahtuma (*Emäsalon lenkki, Tunturiralli*)
 - taiteilijaryhmä (*Helsinki School (taiteilijaryhmä)*)
 - taivaankappale (*Kuu (Maan)*)
 - teos (*Raamattu*)
 - (tietokone)pele (*Afrikan tähti (pele)* tai *Word Pro*)
 - rakennus (*Lepikon torppa*)
 - sota (*Vietnamin sota*)
 - paikka (*Saaristomeren kansallispuisto*).